

O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI MOLIVAVIYAVIY AKTIVLAR BOZORINI RIVOJLANTIRISH ORQALI INVESTITSIYA FAOLLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI

Yakubova Shamshinur Shuxratovna

dotsent, TDIU doktoranti

sh.yakubova@tsue.uz

Rasulova Ziyoda Olim qizi

Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institute Moliya mutaxassisligi magistri

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli moliyaviy aktivlar mohiyati, O‘zbekistonda raqamli aktivlarning bugungi kunda rivojlanishi, ular orqali investitsiyalarni samarali amalga oshirish imkoniyatlari tahlil qilingan. Tahlil natijalari asosida hozirgi kunda raqamli aktivlar ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilish, xususiyl sektorini rivojlantirish va xalqaro moliya bozorlariga integratsiyalashayotgan davlat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirishdagi ahamiyati hamda ularni tartibga solish usullari bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: Raqamli moliyaviy aktivlar, kriptovalyutalar, blockcheyn, investitsiyalar, provayderlar, ma’lumotlarning taqsimlangan reyestri

Kirish

Bugungi kunda moliya tizimida jahon miqyosida o‘zgarishlar jadallashib bormoqda. Xususan raqamli iqtisodiyotda raqamli texnologiyalarning rivojlanishi yangi tushuncha- “raqamli aktivlar”ning vujudga kelishiga sabab bo‘ldi. Raqamli moliyaviy aktivlar-raqamli formatda mavjud bo‘lgan aktivlar hisoblanib, ular an‘anaviy aktivlar ya‘ni naqd pul, aksiyalar va obligatsiyalar singari qiymatga ega bo‘lish xususiyatiga ega bo‘lsalarda, internet va raqamli texnologiyalar yordamida sotilishi, almashinishi hamda saqlanishi mumkinligi bilan ajralib turadi. Raqamli aktivlar va kriptovalyutalar global miqyosda moliya tizimini fundamental tarzda o‘zgartirmoqda. Shu bilan birga yangi investitsiya, tranzaksiya va iqtisodiy o‘shish imkoniyatlarini taklif etadi. O‘zbekiston iqtisodiyotida ham kriptovalyutalar va raqamli aktivlarni joriy etish yo‘nalishida muayyan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Boshqa mamlakatlar kabi, O‘zbekiston ham raqamli aktivlar bozorini tartibga solishga va ularning iqtisodiy ahamiyatini oshirishga intilmoqda. Ammo keng imkoniyatlar bilan bir qatorda ushbu sohada bir qancha muammolarni uchratish holatlari ham yuzaga keladi.

Nazariy yondashuvlar

Raqamli moliyaviy aktivlar, xususan, kriptovalyutalar, tokenlar va blockchain texnologiyalari, investorlarga yangi daromad manbalarini taqdim etadi va iqtisodiy jarayonlarni yanada samarali va shaffof qilish imkonini yaratadi. Losev (2021), Lazarev (2020), Polyakov (2019),

Special issue: "DIGITALIZATION OF FINANCE: NEW TRENDS AND IMPLEMENTATION PRACTICES"

Patrikeev (2019), Tebekin (2020), Sidorov (2021), Sandner (2021), Olsen (2020), Jepkemei (2019) va Hasan (2018) ishlarida raqamli aktivlarning iqtisodiy mazmuni va huquqiy tartibga solish muammolari o'rganiladi. Gonzálvez-Gallego va Pérez-Cárceles (2021) tomonidan o'tkazilgan amaliyot tahliliga asoslanib, davlatlarning mavjud tendentsiyalar va yuzaga kelayotgan muammolarni inkor etishga qaratilgan yondashuvlari, ularning moliya tizimlaridagi vaziyatni faqat yomonlashtirishi ta'kidlangan.

Metodologiya

Ushbu maqolada raqamli moliyaviy aktivlar bozorini rivojlantirish orqali investitsiya faoliyatini oshirish strategiyalari tahlil qilinadi.

Tadqiqot natijalari

Iqtisodiyotning raqamli sektorini rivojlantirish borasida davlat tomonidan keng ko'lamli chora-tadbirlar ko'rilmoqda. Bunda elektron hujjat aylanish tizimlari joriy etilishi hamda elektron to'lovlar rivojlantirilishi va elektron tijorat sohasidagi normativ-huquqiy baza takomillashtirilishi yaqqol misol bo'lishi mumkin. Ma'lumki, axborot-texnologik platformalarda faoliyat kòrsatadigan raqamli iqtisodiyot jadal rivojlanmoqda. Bu esa shunday platformalarning yangi modellarini yaratish zaruratini taqozo etadi va shu sababli ma'lumotlarning taqsimlangan reyestri texnologiyalari, superkompyuterlar imkoniyatlaridan foydalanish, shuningdek, kripto-aktivlar bo'yicha jahonning ko'plab mamlakatlarida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirilishiga nisbatan ehtiyojning oshib borayotganiga guvoh bo'lish mumkin. Bu borada raqamli texnologiyalarni joriy etish va raqamli aktivlar bozorini rivojlantirish iqtisodiyotning diversifikatsiyasi, innovatsion rivojlanish va yangi ish joylarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli aktivlar, xususan, kriptovalyutalarning o'rni kundan-kunga ortib borayotganligi muhim iqtisodiy hayotni yangilanishini ta'minlaydi. Shuningdek raqamli aktivlar orqali investitsiya portfelini diversifikatsiya qilishni bir necha usullar va strategiyalarlardan foydalaniladi. Raqamli aktivlar orqali diversifikatsiya qilishning ko'plab usullar mavjud. Turli xil raqamli aktivlarga investitsiya qilish ya'ni kriptovalyutalar: Bitcoin, Ethereum, Ripple kabi turli xil kriptovalyutalarga investitsiya qilish yo'li bilan amalga oshirish mumkin. Kriptovalyuta ichki hisob birliklari markazlashtirilmagan to'lov tizimi tomonidan ta'minlanuvchi va to'liq avtomatik rejimda ishlaydigan raqamli moliyaviy valyuta turi hisoblanadi. Bitcoin shaxsiy investorlardan tortib tashkilotlar bozor ishtirokchilarigacha keng qabul qilingan va tan olingan. Ularning texnologik xususiyatlari, ayniqsa, markazlashmagan tabiati va vositachilarsiz tranzaksiyalarni amalga oshirish qobiliyati noyob afzalliklar hisoblanadi.

1-rasm. Bitkoinning kapitalizatsiya tahlili

1-rasmda bitkoinning 2024-yil yanvardan noyabrgacha bo'lgan davr oralig'idagi kapitalizatsiyasi ko'rsatilgan. Yanvar oyida bitkoinning kapitalizatsiyasi darajasi 828.14 mlrd. dollarni ko'rsatgan bo'lsa, ushbu ko'rsatkich mart oyida 1.44 trillion dollarga o'zgargan. Aprel va oktabr oylari oralig'ida bitkoinning kapitalizatsiyasi o'rtacha 1.2 trillion dollarni tashkil etib kelmoqda.

Stablecoinlar kriptovalyutalarning turi bo'lib, ular tashqi aktivlar bilan bir xil bozor qiymatini saqlab qolishga harakat qilishadi. Misol uchun, dollarga asoslangan stablecoin 1 dollarga, oltin stablecoin esa oltinning bozor narxiga bog'lanib qolishga intiladi.

Stablecoinlar doimiy ravishda bog'langan valyuta narxiga mos kelishi uchun turli xil yondashuvlar mavjud, masalan, tashqi aktivlar bilan garov yoki talabga nisbatan dinamik ravishda sozlanadigan taklifni qo'llaydigan algoritmik mexanizmlar. Stablecoinlarning ikkita

Special issue: "DIGITALIZATION OF FINANCE: NEW TRENDS AND IMPLEMENTATION PRACTICES"

asosiy turi mavjud: markazlashtirilgan va markazlashtirilmagan. Markazlashtirilgan stabilkoinlar an'anaviy ravishda zanjirli tokenlarni qo'llab-quvvatlovchi zaxira sifatida ishlaydigan zanjirdan tashqari bank hisob varag'idagi fiat valyutasi bilan ta'minlanadi. TrueUSD va USDC bu usuldan foydalanadigan markazlashtirilgan stablecoinlarning ikkita misolidir. Shu bilan bir qatorda, markazlashtirilgan stablecoinlar tovar, indeks kabi boshqa aktivlarga ergashishni maqsad qilishi mumkin. Tether (USDT) 2014-yilda sotuvga chiqarilgan barqaror tangadi.

2-rasm. Tether (USDT)ning kapitalizatsiya tahlili

U AQSh dollariga bog'langan va fiat valyuta va boshqa aktivlar zaxirasi bilan ta'minlangan. 2021-yilda foydalanuvchilarni zahiralari haqida chalg'itganlik uchun 41 million dollar jarimaga tortilishi kabi qarama-qarshiliklarga qaramay, USDT hali ham dunyodagi eng mashhur stablecoin bo'lib qolmoqda. USDT ning erta ishga tushirilishi loyihaga birinchi navbatdagi ustunlikni berdi va bugungi kunda USDT bozor kapitallashuvi bo'yicha eng katta stablecoin bo'lib, DeFi protokollari tomonidan keng qo'llab-quvvatlanadi. USD Coin (USDC) 2018-yilda Circle tomonidan ishga tushirilgan yangi stablecoindir. Stablecoin Circle va Coinbase-ni o'z ichiga olgan markaz tomonidan boshqariladi. USDC o'zining shaffofligi va me'yoriy hujjatlarga muvofiqligi bilan mashhur bo'lib, har oy zaxira aktivlarining auditini o'tkazadi. USDT, USDC va boshqa stablecoinlar an'anaviy fiat valyutalariga bog'langanligi sababli ularga investitsiya kiritish nolga yaqin sarmoya xavfini kamaytiradi.

Tokenlar: Turli xil tokenlar (masalan, DeFi, NFT) orqali investitsiya qilish, bu esa innovatsion loyihalardan foyda olish imkonini qo'lga kiritish imkoniyatini beradi. O'z navbatida, raqamli aktivlar moliyaviy vositalar ro'yxatiga kiritilib, moliyaviy vositalarning qo'shimcha tasniflash xususiyatini - raqamli moliyani ajratib ko'rsatishni taklif qiladi. Bunga sabab har xil turdagi tokenlarni (tokenlar -qimmatli qog'ozlar, foydalanuvchi tokenlari, tokenlar -aktivlar) ajratishdir. Masalan, raqamli moliyaviy aktivlarga tegishli tokenlar qimmatli qog'ozlar kabi investitsiya qilinishi va moliyalashtirilishi mumkin. Ammo foydalanuvchi ilovasiga kirish uchun ishlatiladigan yoki raqamli ish huquqini ifodalovchi ko'plab tokenlar (noyob tokenlar) ham mavjud. Raqamli moliya xizmatlariga diversifikatsiya qilish ya'ni DeFi platformalari yordamida kredit berish, depozitlar, likvidlik ta'minlash kabi imkoniyatlarini qo'lga kiritish mumkin. Shuningdek blockcheyn texnologiyasi orqali ishlovchi turli loyiha va platformalarga sarmoya kiritish orqali ham natijaga erishish mumkin.

Blokcheyn texnologiyalari NFT va DeFi bozorlarining shakllanishiga sabab bo'lganligi natijasida 1 trillion AQSh dollaridan oshadigan bozor kapitalizatsiyasiga erishildi (Dowling, 2022; Howcroft, 2021). NFT va DeFi larining paydo bo'lishi va o'sib borayotgan mashhurligi so'nggi kriptovalyuta bozorining kengayishiga juda katta hissa qo'shdi. Ushbu bozorlar raqamli moliyaviy aktivlar axborot markazlari va investorlar tomonidan katta diqqatni tortishga muvaffaq bo'ldi, bu esa muhim kapital oqimlariga olib keldi.

NFTlar, turli xil noyob ob'ektlarni, masalan, san'at asarlarini va noyob tvitlarni (Nandini et al., 2021) ifodalovchi kripto aktivlarning maxsus toifasidir. Ularning noyoblighi ularning noyob aktivlarga aylantiradi. 2021 yilning birinchi yarmida NFT savdosi taxminan 2.5 milliard AQSh dollariga etdi, bu 2020 yilgi 95 million AQSh dollaridan (Howcroft, 2021) uch baravar ko'pdir. 2021 yilda NFT bozori kuchli yuqori fazani boshdan kechirdi, ko'pchilik NFTlar Ethereum shartnomalari asosida qurilgan. Bu raqamli aktivlar tarixini oson ravishda kuzatishni

Special issue: "DIGITALIZATION OF FINANCE: NEW TRENDS AND IMPLEMENTATION PRACTICES"

ta'minlaydi (Aharon & Demir, 2021; Yousaf & Yarovaya, 2022). Ethereum shartnomalari turli xil elektron qurilmalarda joylashgan o'z-o'zidan ishlaydigan dasturlardir va ularni tuzatish, moslashtirish, mukammallik va oldini olish ta'mirini talab etiladi (Caldarelli & Ellul, 2021; Werner et al., 2021). Savdo maxsus kriptovalyutalar orqali maxsus NFT bozorlarida amalga oshiriladi, bu erda narsalar san'at, kolleksion modda va 'Metaverse' aktivlari sifatida tasniflanadi.

Blokcheyn texnologiyasi tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan DeFi global moliyaviy texnologiya inqirozi paytida tezda mashhurlikka erishdi (Corbet, Goodell, & Günay, 2022; Katsiampa, Yarovaya, & Zięba, 2021). NFTlarga o'xshab, DeFi bozorlari turli operatsiyalarni bajarish uchun aqlli shartnomalar va kriptovalyutalardan foydalangan holda kredit va ipoteka jarayonlari, saqlash bo'yicha foiz to'lovlarini amalga oshirish jarayonlarini o'z ichiga oladi. NFT va DeFi ning imkoniyatlari adabiyotda tan olingan bo'lib, ularga qiziqish ortib bormoqda (Piñeiro-Chousa, López-Cabarcos, Sevic, & González-López, 2022; Wang, 2022).

NFT va DeFi ikkalasi ham kripto aktivlar oilasiga mansub bo'lganligi sababli, Bitcoin va Ethereum narx dinamikalarining ularga ta'sir etishi kutilmoqda. Ammo bu yangi kripto aktivlarning evolyutsiya darajasini aniqlash uchun qiyin bo'lib kelmoqda. Ayniqsa COVID-19 pandemiyasi davrida bozorning qulash xavfi haqida risklar paydo bo'lgan edi. An'anaviy kripto aktivlar makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga bog'liq ekanligi (Elsayed, Gozgor, & Lau, 2022; Zhang, Chu, Chan, & Chan, 2019) sababli, bu NFTlar va DeFi uchun dinamik vaqt oralig'ida ularga qanday ta'sir qilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli aktivlar vositasida aktivlarga investitsiya qilish raqamli moliya bozorlarida o'zgarishlar qilish imkoniyatini kengaytiradi va bu geografik diversifikatsiyaga imkon yaratadi. Raqamli moliyaviy aktivlar tobora yangi biznes modellarini va investitsiya strategiyalarini taklif qilinishini talab etgani sababli bu kabi o'zgarishlar investorlarni qiziqtiradi. Natijada kompaniyalar o'zlarining moliyaviy resurslarini samarali boshqarishi va rivojlantirishga harakat qila boshlaydilar. Bu investorlar uchun qiziqarli bo'lgan yuqori daromad imkoniyatlarini yaratishi mumkin.

Yuqorida ta'kidlab o'tilganidek raqamli aktivlar bozorda diversifikatsiyani oshirish investorlar uchun yangi imkoniyatlar va xavf darajasini kamaytirish imkoniyatini beradi. Shuningdek raqamli aktivlar orqali amalga oshirilgan operatsiyalar ko'proq oshkoralikni ta'minlaydi, bu esa investorlarning ishonchini oshiradi. Dasturiy ta'minot va blokcheyn texnologiyalari O'zbekistonda yangi investitsiya loyihalarini amalga oshirishda yordam beradi. Bu o'z navbatida raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga olib kelib, raqamli iqtisodiyotning o'sishi uchun asos bo'lishi mumkin. Natijada esa investorlar tomonidan yangi investitsiyalarni jalb qilinishi kuzatiladi.

Raqamli moliyaviy aktivlar, xususan, kriptovalyutalar va boshqa raqamli aktivlar investitsiya bozorida ko'plab imkoniyatlar yaratsada, ushbu sohada huquqiy tartibga solish borasidagi muammolar ko'plab tadqiqotchilar tomonidan muhokama qilinib kelmoqda. Xususan, Gonzalez-Gallego (2021)ning tahlillari asosida ko'rish mumkinki, ushbu virtual aktivlar markazlashtirilmagan valyutalardir (Swartz, 2014) va tranzaksiyalarni jamoatchilik tomonidan tasdiqlangan holda, foydalanuvchilari noma'lum bo'lib qoladi, bu esa ularni izlash va aniqlashni qiyinlashtiradi (Deepika va Kaur, 2017). Real vaqtda kriptovalyuta operatsiyalari korruptsiyaga qarshi va pul yuvishga qarshi nazoratdan qochish harakatlariga imkon yaratadi (Adam va Fazekas, 2018). Kriptovalyuta orqali amalga oshirilgan noqonuniy amaliyotlarning qiymatini o'lchash uning tabiati bilan juda qiyin. Yaqinda Foley (2019) Bitcoin tranzaksiyalarining deyarli yarmidan ko'pi noqonuniy maqsadlarga bog'liq ekanligini

Special issue: "DIGITALIZATION OF FINANCE: NEW TRENDS AND IMPLEMENTATION PRACTICES"

aniqladi. Raqamli moliyaviy aktivlarning aylanmasini belgilovchi xorijiy moliyaviy va huquqiy normalarni o'rganish natijalariga ko'ra ilmiy asarlarda ushbu ijtimoiy munosabatlarni tartibga solish uchun mavjud standartlarni xavflarning o'xshashlik prinsipi asosida qo'llash, mavjud qonun hujjatlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish, maxsus qonunlar qabul kabi turli yondashuvlar mavjudligini aytish lozim. Raqamli aktivlarni qo'llab-quvvatlashga harakat qilmaslik, bu masalaga rasmiy javob beruvchi muassasalarning yo'qligini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari mamlakatlarning xorijiy tajribasini o'rganish orqali, iqtisodiy jihatdan eng rivojlangan mamlakatlar uchinchi yondashuvni tanlaganligini ko'rsatadi. O'zbekistondagi kripto aktivlarini tartibga solish tajribasi shu jihatdan alohida ahamiyatga ega. Rivojlanayotgan qonunchilik asosida, qat'iy va ochiq tartib talablariga asoslangan kripto qoidolari tijorat uchun shaffoflik va barqarorlikni ta'minlaydi, bu esa O'zbekistonga xalqaro investorlar uchun jozibali platforma sifatida xizmat qiladi. Mavjud muammolar, masalan, blockchain texnologiyalarini zamonaviy iqtisodiyotga integratsiya etishdagi qiyinchiliklarga qaramay, mamlakat o'z bozorini rivojlantirishda davom etmoqda.

Xulosa

Raqamli aktivlar muhitining O'zbekiston iqtisodiy barqarorligiga va investitsiyalarga ta'siri ulkan imkoniyatlarni taqdim etadi. Biroq, ushbu imkoniyatlardan samarali foydalana olish uchun muvofiq qonunchilik, ta'lim va infratuzilma ishlab chiqilishi lozim. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi va raqamli aktivlar sohasidagi innovatsiyalar O'zbekistonni yangi iqtisodiy yutuqlarga olib keladi. Hamda O'zbekistondagi raqamli moliyaviy aktivlar bozorining holati, rivojlanish taraqqiyoti, muammolarini chuqur tahlil qilish, raqamli moliya orqali O'zbekistonda yangi investitsion strategiyalarni ishlab chiqish, investorlarga yangi daromad manbalarini taklif qilish mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Murtazayev, N. R., & Saloxiddinov, J. U. (2023). INVESTITSİYALARNI JALB QILISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 3(10), 56-60
2. Rashidov, R. I., Murtazayev, N. R., & Baratova, S. S. (2020). Qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlantirish yo'nalishlari". Agroprossessing" jurn, 7(2), 29-34
3. Ruziyev Zafar Ikromovich, & Abdullayev Olim G'ayratovich. (2023). PROBLEMS OF LIBRARY AND INCREASE COMPETITIVENESS OF NON-GOVERNMENT EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN OUR COUNTRY. Open Access Repository, 4(3), 201–206. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/C9H4M>
4. Ruziyev Zafar Ikromovich, & Abdullayev Olim G'ayratovich. (2023). PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF COMPETITION IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM. Open Access Repository, 4(03), 50–56. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/2MWYE>
5. Uralovich, R. S., & Ikromovich, R. Z. (2023). Ways And Prospects of Reforming the Budget-Tax Policy in The Stabilization of Local Budget Revenues. Web of Business: Journal of Business Management and Economics, 1(1), 19-22
6. Shavazov, K., Berdimuratov, P., Abdulmajidov, X., Telovov, N., Murtazayev, N., & Razikov, N. (2021). The Performance Of The Dredger With The Movement Of The Bucket According

Special issue: "DIGITALIZATION OF FINANCE: NEW TRENDS AND IMPLEMENTATION PRACTICES"

- To Strict Guidelines. International Journal of Progressive Sciences and Technologies, 26(1), 515-521.
7. Djalilov, R. H. "Cameral management in the reform of administration and tax control. ISJ Theoretical & Applied Science, 01 (81), 472-477." 2020
 8. Муртазаев, Н. Р., & Рузимамаев, И. А. (2022). СУФУРТА ФАОЛИЯТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИДА ТУТГАН ЎРНИ. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 603-610
 9. Турсунов, Ш. Х., & Муртазаев, Н. Р. (2022). ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ХАВФЛАРИНИ ТАШНИФЛАШ. Scientific progress, 3(3), 105-114.
 10. Shuxratovna, Y. S. (2021). Pul-kredit siyosatining iqtisodiy taraqqiyotga ta'sirini modellashirishning innovatsion yondashuvlari. Raqamli iqtisodiyot va barqarorlik akademik jurnali, 311-318.
 11. Якубова, Ш. Ш. (2019). Таргетирование инфляции—современное направление совершенствования денежно-кредитной политики.“.
 12. Ruziyev Zafar Ikromovich, & Suyunov Dostonbek Rustamovich. (2024). Digital in the Bank System of Uzbekistan Financial Services Application Mechanisms. International Journal of Scientific Trends, 3(2), 62–64. Retrieved from <https://scientifictrends.org/index.php/ijst/article/view/228>
 13. Ruziyev Zafar Ikromovich, & Anvarov Asliddin Nabijon ugli. (2023). THE MAIN FACTORS OF THE STABILITY OF THE BANKING SYSTEM. Intent Research Scientific Journal, 2(12), 51–54. Retrieved from <https://intentresearch.org/index.php/irsj/article/view/274>
 14. Djumaev Panji Khurramovich, & Ruziev Zafar Ikramovich. (2023). THE ROLE OF THE CREDIT SYSTEM IN THE ECONOMY. Open Access Repository, 4(2), 253–258. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/Q28GE>
 15. Zhumaev Panzhi Khurramovich, & Ruziev Zafar Ikramovich. (2022). Role of the Credit System in the Economy. The Peerian Journal, 13, 74–79. Retrieved from <https://www.peerianjournal.com/index.php/tpj/article/view/429>
 16. Ikromovich, R. Z., & G'ayratovich, A. O. (2022). BYUDJET TAQSIMOTIDA TA'LIM XARAJATLARINING ULUSHI. INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION, 55.
 17. Khamidovich, T. S. ., Ikramovich, R. Z. ., Rashidovich, M. N. ., & Mirjamilovich, I. A. . (2021). Specific Features And Development Trends Of The Activities Of The Infrastructure Of The Insurance Market Of Uzbekistan. The Journal of Contemporary Issues in Business and Government, 27(1), 1545–1550. Retrieved from <https://cibgp.com/au/index.php/1323-6903/article/view/65>
 18. Prospects for Increasing the Competitiveness of Private Enterprises in Territorial Development TS Khamidovich, RZ Ikromovich Academic Journal of Digital Economics and Stability, 85-90
 19. Маҳаллий бюджет даромадларини шакллантириш ва самарадорлигини ошириш истиқболлари ZI Ruziyev “Инновацион технологиялар” илмий-техник журнал 39 (3), 92-9

Special issue: "DIGITALIZATION OF FINANCE: NEW TRENDS AND IMPLEMENTATION PRACTICES"

20. Худудларнинг ижтимоий-иқтисодий барқарорлигини таъминлашда банк хизматларининг ўрни ZI Ruziyev "Biznes-Эксперт" журналы 150 (6), 20-24
21. Investitsiyalarni jalb etish istiqbollari Murtazaev, N. R. XORAZM MA'MUN AKADEMIYASI AXBOROTNOMASI 1 (1), 39-4
22. Development Trends of the in the Insurance Market in Uzbekistan MN Rashidovich Academic Journal Incorporations
23. Investment Attraction Prospects Murtazaev, N. R. Spanish Journal of Innovation and Integrity 1 (1), 112-114
24. Omanov, Rustam F., et al. "Accounting Process in the Republic of Uzbekistan." International journal of health sciences, vol. 6, no. S3, 2022, pp. 6306-6311, doi:10.53730/ijhs.v6nS3.7396
25. Murtazayev N.R. O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINI SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI [Электронный ресурс]// Экономика и социум.-2024.- №4(119)
URL:https://www.iupr.ru/_files/ugd/b06fdc_77084d94706e45be80ee14074629f445.pdf?index=true
26. Murtazayev N.R. TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLASHTIRILGAN MOLIYAVIY XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI [Электронный ресурс]// Экономика и социум.-2024.- №4(119) -
URL:https://www.iupr.ru/_files/ugd/b06fdc_2692022c66114914b16ab527b9c034a8.pdf?index=true
27. MAHALLIY BYUDJETLARNING HUDUDLARNING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHIGA TA'SIRI Murtazaev, N. R. SYNERGY: JOURNL OF ETHICS AND GOVERNANCE 1 (5), 21-26
28. O'zbekiston iqtisodiyotida sug'urta faoliyatining tutgan o'rni Murtazaev, N. R. XORAZM MA'MUN AKADEMIYASI AXBOROTNOMASI –12/2-2023 1 (12), 74-7
29. N. R. Murtazayev. (2023). INFLUENCE OF LOCAL BUDGETS ON SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS. Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research, 1(8), 43–46. Retrieved from <https://webofjournals.com/index.php/9/article/view/324>
30. FEATURES OF THE CREDIT MECHANISM OF INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS Murtazaev, N. R. Central European Management Journal 1 (1), 2934-2938
31. Ways to Ensure the Financial Sustainability of Insurance Companies and Increase its Efficiency Murtazaev, N. R. 4th Global Congress on Contemporary Sciences & Advancements 1 (1), 22-25
32. Khamidovich, T. S. ., Ikramovich, R. Z. ., Rashidovich, M. N. ., & Mirjamilovich, I. A. . (2021). Specific Features And Development Trends Of The Activities Of The Infrastructure Of The Insurance Market Of Uzbekistan. The Journal of Contemporary Issues in Business and Government, 27(1), 1545–1550. Retrieved from <https://cibgp.com/au/index.php/1323-6903/article/view/653>
33. Farmonovich, O. R. . (2024). Understanding Financial Performance: Key Metrics and How to

Special issue: "DIGITALIZATION OF FINANCE: NEW TRENDS AND IMPLEMENTATION PRACTICES"

Calculate Them. EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY, 4(3), 330–333. Retrieved from <https://inovatus.es/index.php/ejbsos/article/view/2812>

34. Omanov Rustam Farmonovich, & Raufov Quvonchbek Xusin o'g'li. (2023). PROSPECTS FOR DIGITIZATION OF MANAGEMENT ACCOUNTING. Conferencea, 9–12. Retrieved from <https://www.conferencea.org/index.php/conferences/article/view/3007>
35. The Contribution of Private Investment to the Growth of Exposure in OurCountry. Авторы Davlatova Dinara Yulduz Murtazayevna Hasanova. Дата публикации 2024/3/2 Журнал AMERICANJournalofPublicDiplomacyandInternational. Том .2. Номер 3. Страницы 412-415.Издатель <https://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/4154/3646>
36. CHARACTERISTICS OF CREDIT MECHANISM OF INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS. Авторы Ҳасанова Юлдуз Муртазаевна.Дата публикации 2024.Журнал GOSPODARKA I INNOWACJE. Страницы Volume: 46 | 2024. Издатель https://www.gospodarkainnowacje.pl/index.php/issue_view_32/article/view/2456/2276.